

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/93/2020
Identifikačné číslo spisu: 8513206774
Dátum vydania rozhodnutia: 27.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8513206774.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Pozemkového spoločenstva občanov obce Stará Ľubovňa - starousadlíkov - pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou, so sídlom v Starej Ľubovni, Zámoyského 13, zastúpeného JUDr. Martou Konkoľovou, advokátkou so sídlom v Starej Ľubovni, Jarmočná 79, proti žalovanému Mestu Stará Ľubovňa, Obchodná 1, Stará Ľubovňa, zastúpenému Advokátskou kanceláriou Mgr. Štefan Rybovič, s.r.o., so sídlom v Starej Ľubovni, Budovateľská 36, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 5C/245/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2019 sp. zn. 2Co/102/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. februára 2018 č. k. 5C/245/2013-581 žalobu zamietol, zrušil predbežné opatrenie nariadené Krajským súdom v Prešove dňa 30. novembra 2015 sp. zn. 21Co/341/2015 a vyslovil, že žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobca v konaní tvrdí a preukazuje listinnými dôkazmi, že je vlastníkom pozemkov, ktoré v minulosti vlastnícky patrili „Občanom obce Stará Ľubovňa“, a teda, že je ich právnym nástupcom. Z uvedeného už na prvý pohľad je zjavné, že žalobca nie je osobou oprávnenou na podanie žaloby, že nemôže byť právnym nástupcom „Občanov obce Stará Ľubovňa“ ako to v konaní tvrdí. V tejto súvislosti zdôraznil, že žalobca je pozemkovým spoločenstvom založeným podľa zákona č. 181/1995 Z.z., podľa ktorého pozemkové spoločenstvo iba spravuje a obhospodaruje spoločnú nehnuteľnosť, ktorá je však naďalej vo vlastníctve, či spoluvlastníctve jednotlivých jeho členov.

1.2. Ďalej uviedol, že na pojednávaní dňa 15. januára 2018 súd nepripustil zmenu žaloby podľa návrhu žalobcu zo dňa 12. januára 2018, keďže výsledky vykonaného dokazovania nemohli byť podkladom pre

rozhodnutie o zmenenom návrhu. Navyiac, žalobca žiadal pripustiť zmenu žalobného návrhu tak, že jeho jednotliví členovia sú podieloví spoluvlastníci sporných nehnuteľností každý v podiele 1/92 bez toho, aby títo členovia žalobcu v spore vystupovali ako subjekt konania, v danom prípade ako žalobcovia. Podľa súdu prvej inštancie nemožno fyzickej osobe priznať spoluvlastnícke právo bez toho, aby táto fyzická osoba vystupovala ako subjekt civilného sporového konania. Súd nemôže priznať právo alebo uložiť povinnosť niekomu, kto nie je subjektom súdneho konania. Zdôraznil, že zjavný nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu znamená, že ďalej nie je potrebné zaoberať sa dôvodnosťou nároku samotného.

1.3. Tvrdenia žalobcu týkajúce sa dôvodov, pre ktoré žalovaný nemôže byť vlastníkom nehnuteľností, ktoré sú predmetom sporu, boli podľa prvostupňového súdu bezvýznamné. Svoj význam by tieto argumenty mali, ak by predmetom konania bolo určenie, že žalovaný nie je vlastníkom nehnuteľností, avšak predmetom konania bolo, že sám žalobca je vlastníkom daných nehnuteľností.

1.4. O zrušení nariadeného neodkladného opatrenia rozhodol v zmysle § 335 ods. 1 CSP a o trovách konania strán sporu podľa § 255 a nasl. CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 29. mája 2019 sp. zn. 2Co/102/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V podstatnom uviedol, že súd prvej inštancie sa opodstatnene zaoberal otázkou existencie vecnej legitímácie strán sporu. Nedostatok aktívnej, či pasívnej legitímácie strán je vždy dôvodom pre zamietnutie žaloby, pričom súd v tomto smere nie je viazaný poučovacou povinnosťou stanovenou v § 160 CSP (predtým § 5 OSP). Poučovacia povinnosť súdu je obmedzená len na poučovanie strán o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať, ich dôsledkoch a procesnom postupe). Nemožno však z nej vyvodiť povinnosť súdu poučiť žalobcu o tom, že ním označené strany nie sú v spore legitimované, keďže by tak už nešlo o poučenie o procesných právach a povinnostiach, ale o poučenie o hmotnom práve. Preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je pritom imanentnou súčasťou každého súdneho konania, pričom súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu, a aj v prípade, že ju žiadna zo strán konania nenamieta, kde zistenie nedostatku vecnej legitímácie má za následok zamietnutie žaloby.

2.2. Podľa obsahu podanej žaloby bolo zrejmé, že žalobca tvrdil a predloženými listinnými dôkazmi preukazoval, že je vlastníkom pozemkov v minulosti patriacich „Občanom obce Stará Ľubovňa“ s tým, že v prípade žalobcu ide o pozemkové spoločenstvo založené podľa zákona č. 181/1995 Z.z.. Vznikom spoločenstva nedochádza k zmene vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti, resp. k spoločne obhospodarovaným nehnuteľnostiam, títo jednotliví vlastníci, resp. spoluvlastníci sa zo zákona stávajú členmi spoločenstva, no spoločenstvo ako také svojim vznikom vlastnícke právo k daným nehnuteľnostiam nenadobúda. Spoločenstvo si jednotliví spoluvlastníci (podielníci, urbárnici) zriaďujú z dôvodu racionálnejšieho hospodárenia na poľnohospodárskej, resp. lesnej pôde, pretože z dôvodu ich veľkého množstva (vo väčšine prípadov sú ich stovky), je racionálne využitie tejto pôdy nimi samotnými v režime podielového spoluvlastníctva podľa Občianskeho zákonníka takmer nemožné. Cieľom spoločenstva je teda zabezpečiť hospodárenie na poľnohospodárskej, či lesnej pôde tvoriacej spoločnú nehnuteľnosť, resp. spoločne obhospodarované nehnuteľnosti.

2.3. Vychádzajúc z uvedeného považoval odvolací súd za správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca - pozemkové spoločenstvo združujúce spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti, aj keď má právnu subjektivitu, nemá oprávnenia v otázke vlastníckych vzťahov k spoločnej nehnuteľnosti. Preto pokiaľ žalobca žiadal určiť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam sám pre seba, ako právnickú osobu, chýba mu v tejto súvislosti vecná aktívna legitímácia, čo správnym spôsobom vyhodnotil aj prvoinštančný súd. Podobne správne bolo z jeho strany vyhodnotené aj to, že za takejto situácie nie je potrebné, zaoberať sa dôvodnosťou nároku samotného.

2.4. Ďalej uviedol, že nebola dôvodná námietka žalobcu, že súd prvej inštancie v konaní nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP. V tejto súvislosti poukázal na obsah zápisnice o pojednávaní konanom dňa 15. januára 2018 (č.l. 574 a nasl.), protokoláciu ktorej strany nenamietali. Pojednávanie sa zúčastnili zástupcovia žalobcu aj žalovaného, ako aj ich právni zástupcovia a na tomto pojednávaní zákonná sudkyňa oboznámila strany sporu a ich zástupcov, ktoré skutkové zistenia sú medzi stranami sporné,

ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná, ktoré nevykoná a uviedla svoje predbežné právne posúdenie veci.

2.5. K námietke žalobcu, že súd prvej inštancie nepripustil zmenu návrhu na začatie konania odvolací súd uviedol, že žalobca sa pôvodne podanou žalobou, doplnenou dňa 5. mája 2014 (č.l. 55) domáhal určenia, že je vlastníkom bližšie označených pozemkov. V ďalšom priebehu konania písomným podaním zo dňa 5. januára 2018 (č.l. 497 a nasl.) žalobca žiadal určiť, že vlastníkami týchto pozemkov sú členovia žalobcu, každý z nich v podiele po 1/92. Súd prvej inštancie toto podanie žalobcov aj podľa obsahu a jeho označenia vyhodnotil ako návrh na zmenu žaloby a uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 15. januára 2018, za prítomnosti strán sporu a ich zástupcov, nepripustil zmenu tohto žalobného návrhu. V tejto súvislosti dodal, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou návrhu (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu. Takáto úvaha patrí súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny návrhu. Pokiaľ ním bol súd prvej inštancie, žalobca nebol oprávnený napadnúť odvolaním správnosť takejto úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu, nie je prípustné (§ 357 CSP). Preto ani odvolací súd nemohol prehodnocovať správnosť takéhoto postupu.

2.6. V neposlednom rade dodal, že súd prvej inštancie dostatočným spôsobom odôvodnil prečo nevykonal vo veci ďalšie dôkazy. V tejto súvislosti poukázal na časové súvislosti pri predkladaní dôkazov zo strany žalobcu, a ako už bolo spomínané, podstatné pre prejednávajúcu vec bolo, že žaloba bola zamietnutá pre chýbajúcu vecnú aktívnu legitímáciu žalobcu, s čím sa stotožnil aj odvolací súd.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žiadal, aby najvyšší súd napadnuté odvolacie rozhodnutie zrušil a aby mu vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň žiadal, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

3.1. Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP odôvodnil tým, že (i) odvolací súd mu nedoručil vyjadrenie žalovaného k v poradí druhému vyjadreniu žalobcu, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní, (ii) prvostupňový súd nepripustil zmenu žaloby. Uvedenú zmenu žaloby chcela strana žalobcu predložiť už na pojednávaní dňa 23. mája 2017, ale jej to nebolo umožnené s tým, že to bude umožnené na budúcom pojednávaní. Obsah navrhovanej zmeny žaloby, že nie žalobca, ale jednotliví členovia žalobcu sú v rovnakom podiele vlastníkami sporných nehnuteľností, pritom spočíval na základe nezmeneného právneho titulu a skutkového základu, (iii) prvostupňový súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP, ani nevykonal dôkaz listinami tak ako to ukladá § 204 CSP, (iv) nevykonal dôkazy, ktoré boli doručené prvostupňovému súdu 12. januára 2018 a ktoré mohli prispieť k odstráneniu sporných skutočností, ktoré uviedol prvostupňový súd na pojednávaní konanom dňa 15. januára 2018, (v) odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobca nesúhlasil s právnym záverom nižších súdov „o neexistencii aktívnej vecnej legitímácie žalobcu ako pozemkového spoločenstva v konaní o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sa majú stať súčasťou spoločnej nehnuteľnosti“. V podstate zopakoval svoju predsúdnú argumentáciu, v rámci ktorej konštatoval, že „za existencie špecifických okolností prípadu, resp. zápis v pozemkovej knihe nedielného podielu Občanov obce Stará Ľubovňa, ako celku teda v podiele 1/1 a žalobcu ako právneho nástupcu Občanov obce Stará Ľubovňa je potrebné pripustiť, že aj žalobca ako pozemkové spoločenstvo môže byť aktívne vecne legitímované v konaní o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sa majú stať súčasťou spoločnej nehnuteľnosti“.

4. Žalovaný vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania. V podstatnom uviedol, že v zmysle zákona č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločenstvách v platnom znení (ďalej len „zákon o pozemkových spoločenstvách“), predovšetkým jeho § 9 ods. 9 a § 12 ods. 2 je zrejmé, že pozemkové spoločenstvo ex lege nesmie byť vlastníkom nehnuteľnosti. Preto žalobca v posudzovanej veci nie je a ani nemôže byť nositeľom tvrdeného hmotného práva, t.j. nemá aktívnu vecnú legitímáciu na podanie posudzovanej žaloby. V súvislosti s dovolacou námietkou o nedoručení vyjadrenia žalovaného k druhému vyjadreniu žalobcu žalovaný poukázal na znenie § 374 ods. 3 CSP. V súvislosti s dovolacou námietkou o

neprípustení zmeny žaloby s poukazom na znenie § 140 ods. 1 a 2 CSP uviedol, že žalobca neuplatnil iný návrh, resp. iné právo, ale (iba) navrhol, aby do konania na jeho miesto vstúpili jednotliví členovia žalobcu. Preto nešlo o zmenu žaloby. Ďalej žalovaný po odcitovaní § 153 ods. 1 a 2, § 178 ods. 2, § 179 ods. 1 a Čl. 8 a Čl. 11 CSP uviedol, že žalobca po viac ako štyroch rokoch od podania žaloby dňa 12. januára 2018, t. j. jeden pracovný deň pred pojednávaním doručil súdu zmenu žalobného návrhu spolu s množstvom ďalších listín, ktoré boli žalovanému doručené krátkou cestou na pojednávaní dňa 15. januára 2018, čo možno považovať za vysoko neprofesionálne a v rozpore s princípom hospodárnosti. Ďalej uviedol, že žalobca ako subjekt práva neexistuje (správne konanie o zápise žalobcu do registra bolo prerušené) a napadnuté odvolacie rozhodnutie je odôvodnené dostatočným spôsobom. Žalovaný nesúhlasil ani s argumentáciou žalobcu o nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) a s jeho návrhom na odloženie vykonateľnosti napadnutého odvolacieho rozhodnutia.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), vychádzajúc z argumentácie žalobcu, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Najvyšší súd v rámci dovolacieho konania neplní úlohy prvostupňového či odvolacieho súdu ako tretej inštancie prebiehajúceho súdneho sporu. Úloha dovolacieho súdu spočíva v náprave najzávažnejších procesných pochybení resp. v riešení otázok zásadného právneho významu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12.1. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 125/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Za zmätočnosťnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP dovolateľ najskôr označil skutočnosť, že odvolací súd mu nedoručil vyjadrenie žalovaného k v poradí druhému vyjadreniu žalobcu, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní [bod 3.1.(i)].

13.1. Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd zistil, že žalovaný sa k odvolaniu žalobcu vyjadril podaním z 10. apríla 2018, ktoré bolo doručené právnej zástupkyňi žalobcu 19. apríla 2018. Žalobca následne reagoval na toto vyjadrenie žalovaného podaním z 2. mája 2018, ktoré bolo žalovanému doručené 1. júna 2018 (č. l. 676 spisu). Následne žalovaný podaním z 11. júna 2018 reagoval na vyjadrenie žalobcu z 2. mája 2018 (č.l. 664 spisu), na ktoré reagovala právna zástupkyňa žalobcu podaním z 29. júna 2018 (č.l. 683 spisu). Ostatným podaním z 2. mája 2019 žalovaný v podstatnom (iba) navrhoval, aby sa neprihliadalo na ostatné vyjadrenie žalobcu v rámci odvolacieho konania (č.l. 695 spisu).

13.2. Podľa § 374 CSP Súd prvej inštalcie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia (ods. 1). K vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote desať dní od jej doručenia (ods. 2). Podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštalcie ostatným subjektom. Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces (ods. 3).

13.3. Z obsahu ostatného podania žalovaného z 2. mája 2019, ktoré už nebolo doručované strane

žalobcu, je už na prvý pohľad zrejmé, že týmto žalovaný (iba) navrhoval nižším súdom, aby neprihliadli na ostatné vyjadrenie žalobcu v rámci odvolacieho konania, okrem iného aj z dôvodu, že je obsahovo identické s predchádzajúcim vyjadrením žalobcu z 2. mája 2018. Uvedenú obsahovú zhodu vyjadrení žalobcu v jeho podaniach z 2. mája 2018 a z 29. júna 2018 konštatuje aj dovolací súd. Z uvedených dôvodov - keďže ostatné podanie žalovaného neobsahovalo dôležitú právnu ani skutkovú argumentáciu - nebolo nevyhnutné doručovať ho strane žalobcu; nebolo to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces (§ 374 ods. 3 CSP).

13.4. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo nedoručením ostatného vyjadrenia žalovaného z 2. mája 2019 strane žalobcu k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, a preto táto dovolacia námietka žalobcu nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Žalobca v ďalšom namietal, že prvostupňový súd nepripustil zmenu žaloby. Uvedenú zmenu chcela strana žalobcu predložiť už na pojednávaní dňa 23. mája 2017, ale podľa jeho tvrdenia mu to nebolo umožnené s tým, že to bude možné na budúcom pojednávaní [bod 3.1.(ii)].

14.1. Z obsahu súdneho spisu dovolací súd zistil, že žalobu o určenie vlastníctva v prospech pozemkového spoločenstva podal žalobca 29. novembra 2013 (č.l. 1 spisu). Na pojednávaní konanom dňa 23. mája 2017 právna zástupkyňa žalobcu uviedla, že keďže pozemkové spoločenstvo ako právnická osoba (žalobca, pozn.) nemôže byť vlastníkom nehnuteľností, žiada o poskytnutie lehoty do 30. júna 2017 v ktorej predloží okrem iného návrh na zmenu žaloby (č. l. 397 spisu). Dňa 12. januára 2018 doručil žalobca prvostupňovému súdu (aj) návrh na zmenu žaloby v rámci ktorého podania jednak zotrval na názore, že žalobca (pozemkové spoločenstvo) disponuje aktívnou legitímáciou na podanie tejto žaloby (č.l. 499 spisu) a jednak žiadal súd, aby pripustil zmenu žaloby tak, že „[s]úd určuje, že členovia žalobcu sú vlastníkami pozemkov ...“ v podiele každý v podiele 1/92 (č.l. 500 až 507 spisu). Na pojednávaní konanom dňa 15. januára 2018 doručil prvostupňový súd žalovanému (aj) predmetný návrh zmeny žaloby. Právna zástupkyňa žalobcu na tomto pojednávaní opakovane uvádzala : „my tvrdíme, že žalobca je právnym nástupcom občanov Obce Stará Ľubovňa“ ... „Ja tvrdím, že žalobca je právnym nástupcom občanov obce Stará Ľubovňa, ktorí sú ako vlastníci zapísaní v pozemkníknížnej zápisnici č. 2 k.ú. Stará Ľubovňa“. Následne prvostupňový súd procesným uznesením nepripustil „zmenu žalobného návrhu podľa podania žalobcu, ktoré bolo doručené súdu dňa 12.1.2018“ a poučil prítomných, že proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

14.2. Zo sledu udalostí uvedených v predchádzajúcom bode predovšetkým nevyplýva, že žalobcovi zo strany prvostupňového súdu nebolo na pojednávaní konanom dňa 23. mája 2017 neumožnené predložiť zmeňujúci návrh. Naopak bola to právna zástupkyňa žalobcu, ktorá požiadala prvostupňový súd o poskytnutie lehoty do 30. júna 2017, v ktorej predloží okrem iného návrh na zmenu žaloby, čo však neurobila a tento návrh (navyše obsahovo protirečivý - vid' predchádzajúci bod, pozn.) predložila až 12. januára 2018, tesne pred pojednávaním konaným dňa 15. januára 2018. V komplexnom zmysle žalobca predložil návrh na zmenu žaloby po viac ako štyroch rokoch od podania žaloby, a to tesne pred pojednávaním konanom dňa 15. januára 2018, v rámci ktorého bola vec procesne i materiálne uzavretá (toto pojednávanie bolo odročené už iba za účelom vyhlásenia rozhodnutia, pozn.).

14.3. Dovolací súd už vo veci sp. zn. 3Cdo/94/2007 uviedol, „že zmena žaloby nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. To, či dôsledky určitého procesného postupu alebo úkonu sú v súlade s touto zásadou, posudzuje súd. Ustanovenie § 95 ods. 1 O.s.p. (teraz § 139 CSP, pozn.) dáva preto žalobcovi možnosť zmeniť žalobu (len) so súhlasom súdu; súd zmenu žaloby nepripustí (tiež) vtedy, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe [vid' § 95 ods. 2 O.s.p. (teraz § 143 ods. 1 CSP, pozn.)]. V prípade nepripustenia zmeny žaloby pokračuje súd v konaní o pôvodnej žalobe, pričom žalobca môže uplatniť svoj nárok v novom konaní. Osobitne treba zdôrazniť, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou žaloby, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Pokiaľ je ním súd prvého stupňa, žalobca nie je oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto jeho úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena žaloby, nie je prípustné [vid' § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p. (teraz § 357 CSP a contrario, pozn.)]. Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z

hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ CSP, pozn.), nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu".

14.4. Z podobných právnych úvah vychádzal aj odvolací súd (bod 21 jeho odôvodnenia), ktoré považuje dovolací súd za správne a v okolnostiach danej veci aj priliehavé. Zo strany nižších súdov preto nepripustením zmeny žaloby (pozri k tomu aj bod 7 odôvodnenia prvostupňového súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces, a preto ani táto dovolacia námietka žalobcu nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Žalobca tiež namietal, že prvostupňový súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP [bod 3.1.(iii)], t.j., že prvostupňový súd neurčil, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Rovnako tak neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci.

15.1. K uvedenej odvolacej výhrade žalobcu dostatočným spôsobom reagoval odvolací súd, a to v bode 19 jeho odôvodnenia. Aj dovolací súd z obsahu spisu zistil identické skutočnosti. Z obsahu zápisnice o pojednávaní konanom dňa 15. januára 2018 (č. l. 574 spisu) celkom jednoznačne vyplýva, že „sudkyňa oboznámila, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná, ktoré nevykoná a uviedla svoje predbežné právne posúdenie veci."

15.2. Z uvedených dôvodov ani táto výhrada žalobcu nebola spôsobilá porušiť jeho právo na spravodlivý proces a tým aj založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Žalobca v podanom dovolaní tiež namietal, že prvostupňový súd nevykonal dôkazy, ktoré boli doručené prvostupňovému súdu 12. januára 2018 a že odvolací súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie [bod 3.1.(iv) a (v)].

16.1. Pokiaľ dovolateľ tvrdil, že súdy nevykonali ním navrhované dôkazy a nezaoberali sa ním tvrdenými skutočnosťami, táto skutočnosť sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Uvedené platí o to viac, ak nižšie súdy primeraným spôsobom vysvetlili, že ďalšie dôkazy sa nevykonali preto, že žaloba bola zamietnutá z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu, v rámci ktorého právneho záveru neboli ďalšie predložené dôkazy relevantné.

16.2. Dovolací súd preskúmal celý spis a konanie pred súdmi oboch inštancií. Súdy oboch inštancií riadne zistili skutkový stav veci, vysvetlili, akými právnymi úvahami sa spravovali a dostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia tak, aby neboli pochybnosti o právnom posúdení. Teda ani dovolací argument, že rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné, či zmätočné, nepovažuje dovolací súd za dôvodný.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

17. Žalobca podal dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v rámci ktorého nesúhlasil s právnym záverom nižších súdov „o neexistencii aktívnej vecnej legitímácie žalobcu ako pozemkového spoločenstva v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sa majú stať súčasťou spoločnej nehnuteľnosti". V podstate zopakoval svoju predsúdnu argumentáciu, v rámci ktorej konštatoval, že „za existencie špecifických okolností prípadu, resp. zápis v pozemkovej knihe nedielného podielu Občanov obce Stará Ľubovňa, ako celku teda v podiele 1/1 a žalobcu ako právneho nástupcu Občanov obce Stará Ľubovňa je potrebné pripustiť, že aj žalobca ako pozemkové spoločenstvo môže byť aktívne vecne legitímované v konaní o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sa majú stať súčasťou spoločnej nehnuteľnosti" (bod 3.2.).

17.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

17.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom

právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17.3. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

17.4. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

18. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

19. K spôsobu, ktorým žalobca v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania (bod 3.2.), najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (m. m. 3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

20. Najvyšší súd predovšetkým uvádza, že žalobca v rámci podaného dovolania, ale tiež v celom priebehu súdneho konania, skutkovo a právne rozporným spôsobom pristupoval k otázke jeho aktívnej vecnej legitímácie v tomto spore. Najskôr tvrdil, že aktívnu vecnú legitímáciu disponuje, neskôr na pojednávaní konanom dňa 23. mája 2017 právna zástupkyňa žalobcu uviedla, že žalobca (pozemkové spoločenstvo) nemôže byť vlastníkom sporných nehnuteľností (pozri bod 14.1.) a preto predloží zmenu návrhu. Uvedená rozporupnosť sa prejavila aj v samotnom dovolaní, keď zjednodušene povedané prostredníctvom namietaných zmätočností podľa § 420 písm. f/ CSP žalobca preferoval zmenu aktívnej vecnej legitímácie v danej veci a pri namietanom nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) naopak preferoval jeho aktívnu vecnú legitímáciu v danej veci. Žalobcov prístup v rámci dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pri formulovaní „právnej otázky“ spočíval v tom, že vzhľadom na osobitosti (špecifickosť) danej veci mali tieto súdy zohľadniť v prospech žalobcu a priznať mu aktívnu vecnú legitímáciu na podanie určovacej žaloby. Je teda zrejmé, že rozhodujúcimi tu mali byť podľa žalobcu osobitné (špecifické) okolnosti, ktoré však majú povahu skutkovú a nie právnu. V konečnom dôsledku sa preto nejedná o otázku právnu, ale skutkovú. Navyše žalobca, poznajúc právne závery vyslovené už najvyšším súdom v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/14/01 sám a opakovane vyjadril názor, že žalobca ako pozemkové spoločenstvo nemôže byť vlastníkom sporných nehnuteľností. Podľa názoru dovolacieho súdu právnou otázkou preto v okolnostiach posudzovaného dovolania žalobcu nemôže byť otázka vychádzajúca z hypotetického skutkového stavu (osobitosti, či špecifickosti danej veci, pozn.) nezisteného odvolacím súdom, na ktorom odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie (§ 421 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 442 CSP).

21. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne a riadne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP

(porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

22. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že na podklade dovolania žalobcu nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum ani v časti dovolania žalobcu podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

23. Nad rámec vyššie uvedeného dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd už vo svojom rozhodnutí z 18. decembra 2001 sp. zn. 1Cdo/14/01 uviedol, že v súvislosti s tam posudzovanou nehnuteľnosťou (v podobných súvislostiach ako v teraz prejednáwanej veci, pozn.) nemohlo ísť o vlastníctvo právnickej osoby (v konkrétnych okolnostiach mesta Stará Ľubovňa), ale išlo o vlastníctvo fyzických osôb - občanov obce Stará Ľubovňa. V tomto ohľade nebolo podstatným, že o určenie vlastníckeho práva sa tu ako navrhovateľ usilovalo mesto Stará Ľubovňa a nie žalobca (pozemkové spoločenstvo). Podstatným bol záver súdu, že išlo o vlastníctvo fyzických osôb - občanov obce Stará Ľubovňa. Predmetné rozhodnutie spolu s podaním žalobcu na č. l. 497 založil do spisu žalobca (jeho právna zástupkyňa).

24. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

25. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietal existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

26. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovaného na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.